

Norterminal AS

Ny vei til Oljeterminal på Gamneset

Konsekvensutredning naturmiljø

2014-10-07 Oppdragsnr.: 5123076

A02	5.12.2014	Oppdatert på fugl	Elin Riise og Torgeir Isdahl	TK	
A01	5.10.2014	Førsteutkast	Elin Riise og Torgeir Isdahl	TK	
Rev.	Dato:	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontroll	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Innhold

1	Innledning	5
2	Metode og datagrunnlag	6
2.1	Datagrunnlag	6
2.2	Verdi- og konsekvensutredning	6
3	Statusbeskrivelse og verdivurdering	9
3.1	Eksisterende informasjon	9
3.1.1	Naturgrunnlaget	9
3.1.2	Fugl og pattedyr	10
3.2	Registreringer fra Norconsults feltarbeid	12
3.2.1	Naturtyper og vegetasjon	12
	1) Bjørkeskog – Leirpollen	12
	2) Lynghei – Geresgopgaiså	13
	3) Bjørkeskog - Geresbakti	14
	4) Kulturmark - Gamnesbukta	16
	Særlig viktige lokaliteter	17
3.2.2	Fugl og pattedyr	18
4	Omfangs- og konsekvensvurdering	22
4.1	Anleggsfasen	22
4.2	Driftsfasen	23
4.2.1	Naturtyper og vegetasjon	23
4.2.2	Fugl og pattedyr	23
4.3	Avbøtende tiltak	24
5	Kilder og litteratur	25
5.1	Internett	25
5.2	Litteratur	25
5.3	Personlige meddelelser	25

Sammendrag

Norterminal AS planlegger en ny oljeterminal på Gamneset i Sør-Varanger kommune. Det vil i den forbindelse bygges en atkomstvei til oljeterminalen, og den aktuelle traseen går fra Leirpollen i øst til Gamnesbukta i vest. Norconsult AS har på oppdrag fra Norterminal gjennomført en utredning av konsekvensene for naturmiljø som følge av veiutbyggingen.

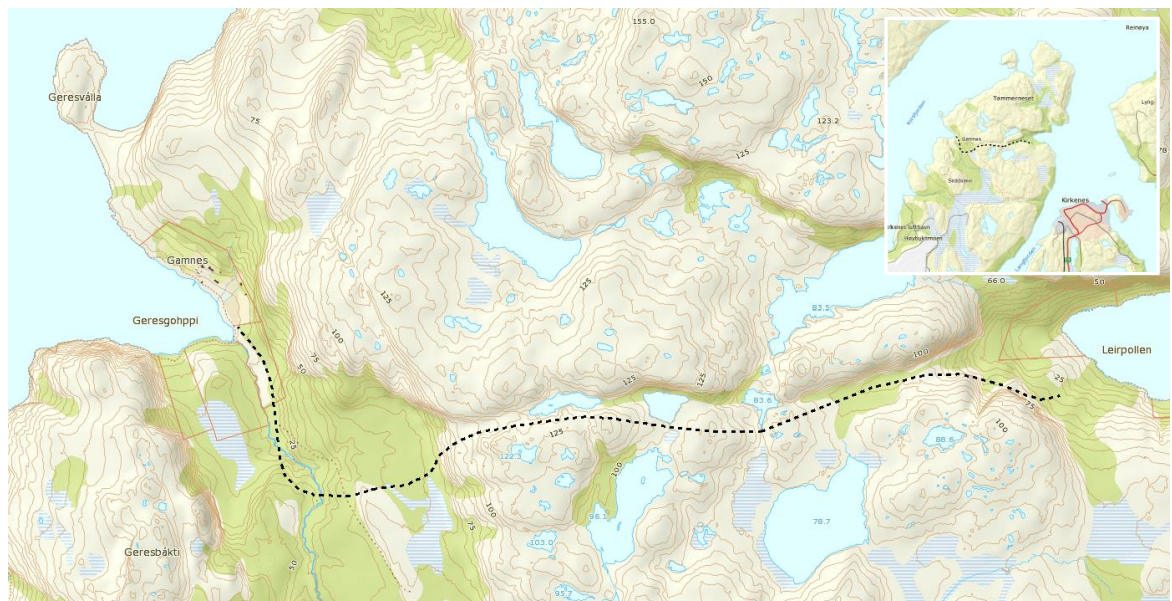
Konsekvensutredningen baserer seg på eksisterende informasjon fra nasjonale databaser, opplysninger fra lokale ressurspersoner samt eget feltarbeid utført i perioden 26-28 august 2014. Det fantes ingen få opplysninger fra området i nasjonale databaser og tiltaket kom ikke i konflikt med noen fra før kjente prioriterte naturtyper eller viktige funksjonsområder for vilt.

Under feltbefaringen ble hele vegtraseen vegetasjonskartlagt med en 50-100 meter bred sone langs antatt vegtrase. Traseen ble delt i fire delområder som hadde relativt ensartet vegetasjon. Områdene hadde noe ulik sårbarhet for inngrep. Negative konsekvensene for vegetasjon forventes primært i områdene hvor traseen går gjennom frodige bjørkeskoger, krysser elver og passerer over kulturmark. I de høyereliggende heiområdene blir konsekvensene trolig begrenset. Det fremmes i rapporten enkelte forslag til trasejusteringer som vil kunne redusere de negative effektene for de mest verdifulle lokalitetene.

Det forventes ingen store konflikter med fugl og pattedyr, men fragmentering og skremseffekter knyttet til støy og menneskelig ferdsel vil kunne gjøre områdene nært veien til mindre attraktive leveområder. Effektene av dette vurderes til å være svært lokale og det forventes ingen bestandsmessige effekter på lokal og regionalt nivå.

1 Innledning

Norterminal AS planlegger en ny oljeterminal på Gamneset i Sør-Varanger kommune. Det vil i den forbindelse bygges en atkomstvei til oljeterminalen, og den aktuelle traseen går fra Leirpollen i øst til Gamnesbukta i vest. Norconsult AS har på oppdrag fra Norterminal gjennomført en utredning av konsekvensene for naturmiljø som følge av veitbyggingen. Figuren nedenfor viser traseen som er undersøkt.

Figur 1-1. Trasé for atkomstvei til oljeterminalen

2 Metode og datagrunnlag

2.1 DATAGRUNNLAG

Denne konsekvensutredningen baserer seg på eksisterende informasjon fra nasjonale databaser, opplysninger fra lokale ressurspersoner samt eget feltarbeid.

Det er forsøkt innhentet relevante data fra Artsdatabanken, men det var sparsomt med data fra området. Mest interessant er registreringer av den rødlistede arten myrflatbelg fra Gammesbukta tilbake fra 1930-tallet. Heller ikke i Miljødirektoratets naturbase er det relevante registreringer fra området. Norges geologiske undersøkelses har derimot utarbeidet grove kart for berggrunn og løsmasser som er benyttet for å identifisere potensielt viktige områder som kunne undersøkes i felt.

Det er innhentet data fra kartlegginger gjennomført på Gammeset av Norconsult i 2012 hvor blant annet flere lokaliteter med myrflatbelg ble kartfestet. Videre er det lagt ut overvåkningsflater for oljevernberedskap i Gammesbukta og resultater herfra er vurdert.

Alle områder som vil bli direkte berørt av vegtraseen er befart og vegetasjonskartlagt i perioden 26-28 august 2014 av botanikere og naturforvalter.

Datagrunnlaget vurderes til å være tilstrekkelig etter kravene i Naturmangfoldslovens § 8 og det vurderes som lite sannsynlig at det finnes naturverdier i området som ikke er avdekket.

2.2 VERDI- OG KONSEKVENsutredning

DN håndbok nr. 13 «Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold» og Fremstad «Vegetasjonstyper i Norge» er benyttet i utredningen.

Metoden for verdi- og konsekvensvurdering følger malen fra Statens vegvesens håndbok V712 (Statens vegvesen, 2014)

Et sentralt trekk ved metoden som brukes i håndbok V712 er inndelingen i fire faser:

- registreringsdel
- verdivurdering
- omfangsvurdering
- konsekvensvurdering

Dagens verdi av et område blir fastlagt langs en tredelt skala som spenner fra liten verdi til stor verdi. Omfangsvurderingene består i å vurdere type og omfang av mulige virkninger dersom tiltaket gjennomføres. Omfanget blir vurdert ut i fra en 7-delt skala fra stort positivt omfang til stort negativt omfang. Selve konsekvensvurderingene består i å sammenstille verdien av området med omfanget av tiltaket, noe som gir et resultat langs en nidelte skala fra meget stor positiv konsekvens til meget stor negativ konsekvens.

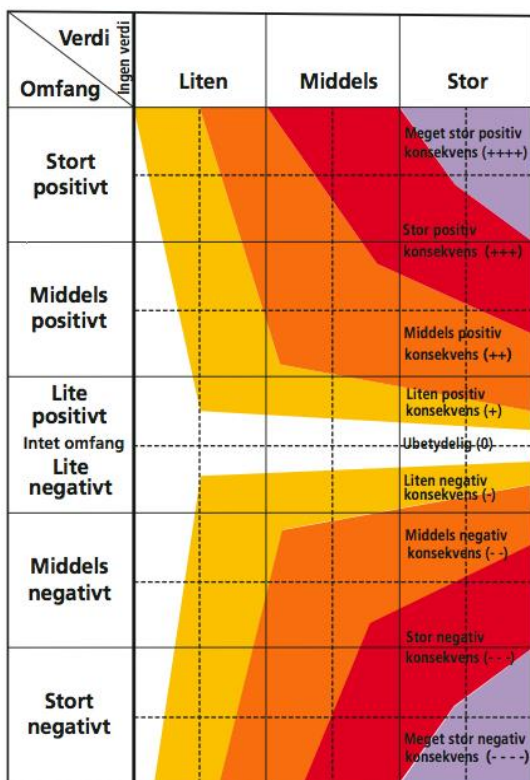
Tabell 1: Kriterier for vurdering av naturmiljøets verdi.

	Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi
Prioriterte naturtyper	<ul style="list-style-type: none"> – Områder med biologisk mangfold som er representativt for distriktet – Områder med stort artsmangfold i lokal målestokk 	<ul style="list-style-type: none"> – Naturtyper i verdikategori B eller C for biologisk mangfold – Områder med stort artsmangfold i regional målestokk 	<ul style="list-style-type: none"> – Naturtyper i verdikategori A for biologisk mangfold – Områder med stort artsmangfold i nasjonal målestokk
Viktige viltområde	– Viltområder og vilttrekk med viltvekt 1	– Viltområder og vilttrekk med viltvekt 2-3	– Viltområder og vilttrekk med viltvekt 4-5
Rødlistearter		– Leveområder for arter i trusselkategori DD og NT på nasjonal rødliste	<ul style="list-style-type: none"> – Leveområder for arter i trusselkategori VU, EN, CR og RE på nasjonal rødliste – Områder med forekomst av flere rødlistearter i lavere kategorier på nasjonal rødliste

Tabell 2: Kriterier for et tiltaks potensielle virkning på naturmiljøet

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Viktige sammenhenger mellom naturområder	Tiltaket vil i stor grad styrke viktige biologiske/ landskaps-økologiske sammenhenger	Tiltaket vil styrke viktige biologiske/ landskaps-økologiske sammenhenger	Tiltaket vil stort sett ikke endre viktige biologiske/ landskaps-økologiske sammenhenger	Tiltaket vil svekke viktige biologiske/ landskapsøkologiske sammenhenger	Tiltaket vil bryte viktige biologiske/ landskaps-økologiske sammenhenger
Naturtyper	Tiltaket vil i stor grad virke positivt for forekomsten og utbredelsen av prioriterte naturtyper	Tiltaket vil virke positivt for forekomsten og utbredelsen av prioriterte naturtyper	Tiltaket vil stort sett ikke endre forekomsten av eller kvaliteten på naturtyper	Tiltaket vil i noen grad forringe kvaliteten på eller redusere mangfoldet av prioriterte naturtyper	Tiltaket vil i stor grad forringe kvaliteten på eller redusere mangfoldet av prioriterte naturtyper
Artsmangfold	Tiltaket vil i stor grad øke artsmangfoldet eller forekomst av arter eller bedre deres	Tiltaket vil øke artsmangfoldet eller forekomst av arter eller bedre deres	Tiltaket vil stort sett ikke endre artsmangfoldet eller forekomst av arter eller deres	Tiltaket vil i noen grad redusere artsmangfoldet eller forekomst av arter eller forringe deres	Tiltaket vil i stor grad redusere artsmangfoldet eller fjerne forekomst av arter

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
	levekår	levekår	levekår	levekår	eller ødelegge deres levekår

Figur 2-1: Konsekvensvifta. Kilde: Håndbok V712 (Statens vegvesen, 2014).

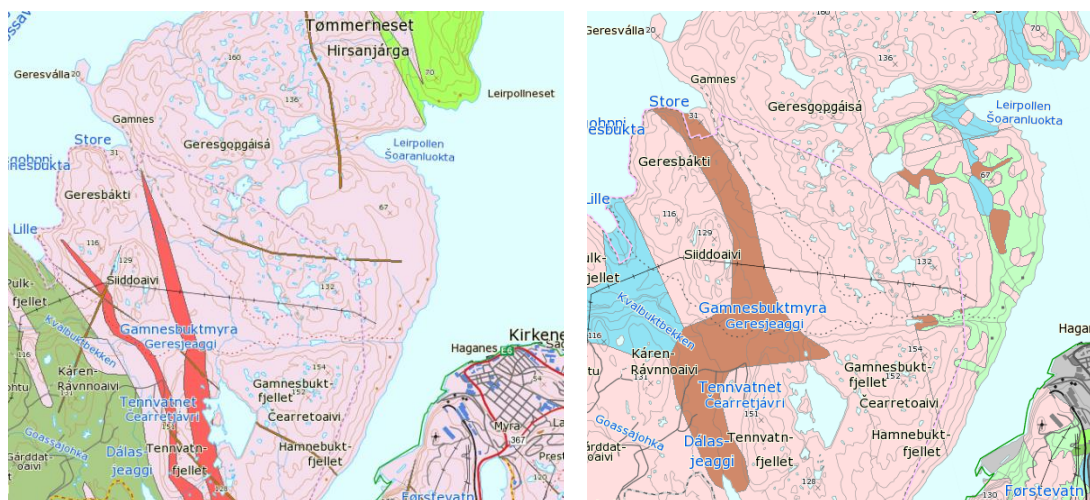
3 Statusbeskrivelse og verdivurdering

3.1 EKSISTERENDE INFORMASJON

3.1.1 Naturgrunnlaget

Berggrunnen i planområdet består i all hovedsak av diorittisk til granittisk gneis med flere generasjoner granittganger, årer og bånd, se Figur 3-1. Dette er overveiende harde og næringsfattige bergarter som forvitrer relativt langsomt, og området har derfor mye bart fjell, eller tynt løsmassedecke, se **Feil! Fant ikke referanseilden.** Bergartenes evne til å forvitre og til å avgi plantenæringsstoffer påvirker utbredelsen av plantearter og vegetasjonstyper. Gneis er et eksempel på en bergart som gir små mengder grovkornet og næringsfattig jord, og derav skinn og lite artsrik vegetasjon.

Enkelte spalteganger med amfibolitt og grønnstein, se Figur 3-1, og et område med tykke havavsetninger rundt Leirpollen, se **Feil! Fant ikke referanseilden.**, indikerer imidlertid muligheten for forekomster av rikere vegetasjon helt lokalt.

Figur 3-1. Venstre: Berggrunnen i området består av diorittisk til granittisk gneis (rosa). Brune streker viser spalteganger med amfibolitt og grønnstein. Høyre: Området består for det meste av bart fjell med stedvis tynt løsmassedecke (rosa). Lyseblått viser tykk havavsetning, lysegrønt tynn morene, brun torv og myr.

Planområdet ligger i nordboreal vegetasjonssone, overgangsseksjon. Klimaet i slike områder er karakterisert av begrensede mengder nedbør og relativt lave gjennomsnittstemperaturer. Fjellvidder, bjørkeskog og store arealer med strengmyr preger vegetasjonssonen/seksjonen, og

Figur 3-3. Oversikt over tiltaksområdet med registreringer fra artsdatabanken. Den oransje firkantet angir stedet en ung brunbjørn (EN) ble skutt i 2010. Nord for traseen ble det i 2010 skutt en ung brunbjørn (EN), er det funnet en død kongeørn i 2013.

I regi av Forsvarsbygg har NINA gjort kartlegginger av biologisk mangfold i Høybuktmoen skytefelt. I denne rapporten fremheves fem områder som viktige for vilt og særlig fugl. Et av disse er Tennvatnet som ligger snaut 3 km sør for den nye vegtraseen. Vannet er beite- og hekkeområde for flere vannfuglarter. Stokkand, brunnakke og krikand er observert i hekketiden. Rødnebbterne og fiskemåke (NT) hekker på holmen i vannet. Strandsnipe (NT) hekker sannsynligvis ved vannet. I tillegg er det observert lirypekull like ved vannet. Smålom er tidligere observert ved vannet i hekketiden, men hekking er ikke påvist. Forekomstene av flere vannfuglarter gir lokaliteten verdi som lokalt viktig (C) viltområde.

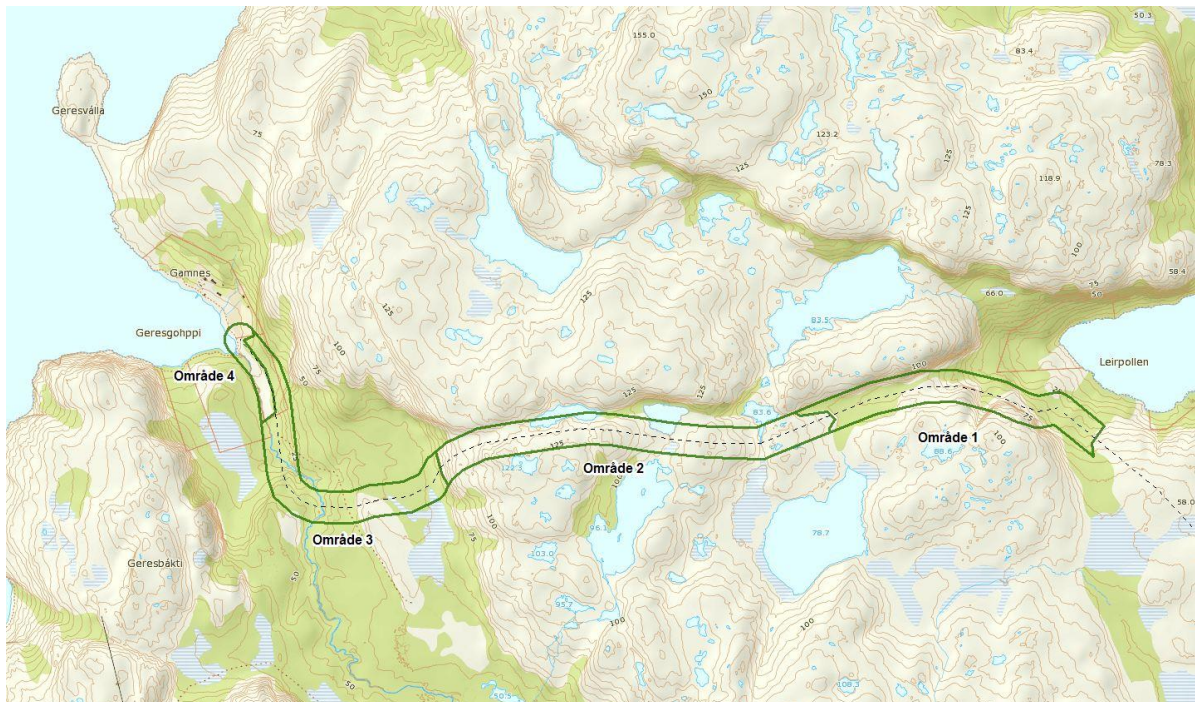

Figur 3-4. Tennvatnet som ligger snaut 3 km sør for den nye traseen er i NINAs kartlegging trukket frem som et lokalt viktig område for fugl.

3.2 REGISTRERINGER FRA NORCONSULTS FELTARBEID

3.2.1 Naturtyper og vegetasjon

Under feltbefaringen ble hele vegtraseen vegetasjonskartlagt med en 50-100 meter bred sone langs antatt vegtrase. Traseen ble delt i fire delområder som hadde relativt ensartet vegetasjon (Figur 3-5). I det følgende blir vegetasjonen i hver av disse delområdene beskrevet og gitt en verdi på bakgrunn av artsinventar og naturtyper. Det ble i tillegg identifisert enkelte spesielt verdifulle lokaliteter som er gjengitt i et eget kart.

Figur 3-5. Under befaringen ble den antatte vegtraseen samt en sone langs denne vegetasjonskartlagt. Traseen ble delt i fire delområder med relativt ensartet vegetasjon.

1) Bjørkeskog – Leirpollen

Rett ovenfor Leirpollen finnes det et større område med frodig bjørkeskog. De fuktige partiene langs bekken som renner gjennom området er artsrike, med betydelig innslag av orkideer, bl. a. småtveblad og større mengder flekkmarihånd. Enkelte steder er feltsjiktet mer eller mindre dekket av den næringskrevende arten fuglevikke, noe som kan skyldes spredning fra gammel kulturmark like ved. Deler av området har høystaudepreg, med bl. a. hvitbladtistel, skogstorkenebb og skogburkne. Ellers er bærlyng og lave urter som linnea, nikkevintergrønn og tepperot fremtredende. Bjørkeskogen tilhører i all hovedsak vegetasjonstypen A4c Blåbærskog, blåbærkrekling-utforming, men grenser stedvis mot C2a Høystaudebjørkeskog, høystaude-bjørk-utforming.

Figur 3-6. Rett ovenfor Leirpollen finnes det et større område med frodig bjørkeskog som er relativt frodig og artsrikt.

Verdivurdering

Høystaudeinnslaget vurderes ikke som sterkt nok til å klassifisere området som en prioritert naturtype. Verdien ligger imidlertid i skogens frodighet og store artsmangfold. Disse egenskapene forsvarer KU-verdien **middels til liten**.

2) Lynghei – Geresgopgaiså

Den sentrale, høyereliggende delen av veitraseen består av fattige rabber dominert av bærlyng, røsslyng, dvergbjørk og rabbesiv, såkalt R2 Dvergbjørk-kreklingrabb. Mange steder var felt- og bunnsjiktet svært sparsomt, med hyppige fjellblotninger, mens det rundt vannene i området vokste en del finnmarkspors og andre fuktighetskrevende arter.

Figur 3-7. I de høyereliggende delene av veitraseen består vegetasjonen av fattige rabber dominert av bærlyng, røsslyng, dvergbjørk og rabbesiv.

Verdivurdering

Vegetasjonstypen er svært vanlig forekommende i de høyereliggende, kystnære delene av Sør-Varanger, og det ble ikke funnet sjeldne eller rødlistede arter som eventuelt kunne bidratt til å skille ut mer interessante lokaliteter. Denne delen av traseen vurderes derfor ikke å ha noen spesiell botanisk verdi.

3) Bjørkeskog - Geresbakti

Etter å ha krysset heia går vegtraseen ned i et frodig område med som for en stor del består av bjørkeskog i veksling med vierkratt. Mye av skogen kan klassifiseres som A4c Blåbærskog, blåbær-krekling-utforming, hvor mengdearter er nettopp blåbær, krekling, samt sølvvier og finnmarkspors. Enkelte steder finnes overganger mot C1d Storbregneskog, fjellburkne-bjørk-utforming og C2 Høgstaudeskog, med arter som skogstorkenebb, fjelltistel og hvitbladtistel.

Figur 3-8. I dette delområdet er det store områder med tett bjørkeskog.

Langsmed elva som renner ut i Gamnesbukta ble det funnet en marinøkkel-lokalitet. Denne vesle bregnearten var kategorisert som nær truet i forrige rødliste, men er nå tatt av listen.

I den sentrale delen av bjørkeskogområdet finnes det enkelte myrpartier. Torvull, finnmarkspors og rundstarr var viktige innslag her, noe som indikerer at myra kan føres til K3b Fattig fastmattemyr av rundstarr-utforming.

Figur 3-9. Inne i bjørkeskogen renner elva i en liten foss, og på berget ovenfor ble den tidligere rødlistede arten marinøkkel funnet.

Verdivurdering

Vegetasjonstypene i området er vanlig forekommende, med hovedvekt av lite næringskrevende arter. Enkelte steder har skogen noe høystaudepreg, men ikke tilstrekkelig til å kunne klassifiseres som en prioritert naturtype. Lokaliteten med marinøkkel vurderes imidlertid som verdifull. Samlet sett settes områdets KU-verdi til **middels til liten**.

4) Kulturmark - Gammesbukta

Rundt bebyggelsen på Gammes finnes det relativt store områder med gammel kulturmark. Størstedelen av disse områdene er nærmest totalt dominert av sølvbunke, som danner kraftige tuer. Kulturmarka i dette området kan dermed føres til vegetasjonstypen G3 Sølvbunkeeng. Det finnes likevel en del andre arter her, hvorav de mest interessante er sibirgrasløk og silkenellik.

Kulturmarka strekker seg et stykke oppover langs elva, før bjørkeskogen overtar. Rundt elveutløpet har den et magrere preg, med arter som blåklokke, kattefot og fjelltimotei. Litt lenger opp langs elvas kantsoner er den fuktigere, med betydelig innslag av flere nærings- og kalkkrevende planter, bl. a. bjønnbrodd, dvergjamne, svarttopp og jåblom. Vegetasjonstypen defineres som G8 Tørr/frisk middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå.

Figur 3-10. Langs elvas kantsoner er den fuktigere, med betydelig innslag av flere nærings- og kalkkrevende planter, bl. a. bjønnbrodd, dvergjamne, svarttopp og jåblom.

I kantsonene mellom kulturmarka og bjørkeskogen, og en del steder inne i bjørkeskogen, finnes rikelige mengder med myrflatbelg. Dette er en rødlisteart som er kategorisert som sårbar (VU), og som har en østlig utbredelse i Norge. Populasjonene i Finnmark tilhører imidlertid en underart som kalles håret myrflatbelg. Denne er plassert i kategorien nær truet (NT), altså en lavere rødlistekategori på rødlista enn hovedarten.

Figur 3-11. På den gamle kulturmarka ble den rødlistede arten håret myrflatbelg funnet.

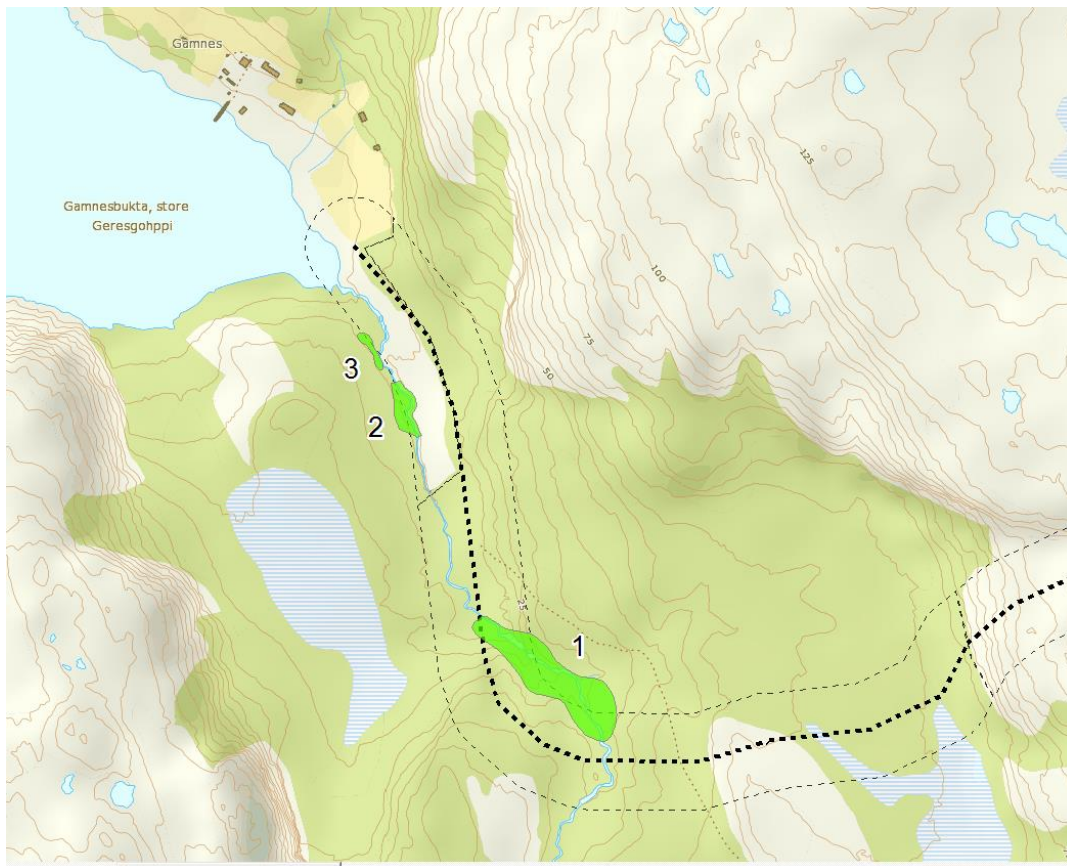
Verdivurdering

Kulturmarka er ikke i hevd, og bærer stedvis preg av gjengroing. Den kan derfor ikke klassifiseres som en prioritert naturtype. Området fremstår samtidig som artsrikt, og forekomsten av den rødlistede arten håret myrflatbelg hever området KU-verdi, vurdert som **middels**.

Særlig viktige lokaliteter

I tiltaksområdet er det særlig områdene på Gamnes-siden som skilte seg ut. Tre lokaliteter ble avgrenset i felt:

- 1) Fin bestand av marinøkkel i tilknytning til bergblotninger ved foss. Arten var tidligere på rødlista og er trolig relativt sjelden i Sør-Varanger.
- 2) Artsrikt eng langs elvebredden med flere kalkkrevende arter. Lokaliteten vurderes til å være en prioritert naturtype i form av naturbeitemark da den åpne enga er et resultat av tidligere beite. Verdien settes til Lokalt viktig – C, etter Håndbok 13.
- 3) Fine forekomster av den rødlistede arten håret myrflatbelg. Lokaliteten vurderes til på være en prioritert naturtype i form av naturbeitemark av lokal verdi – C, etter Håndbok 13.

Figur 3-12. Særlig verdifulle lokaliteter: 1) Fin bestand av marinøkkel i tilknytning til bergblotninger ved foss 2) Artsrik eng langs elvebredden med flere kalkkrevende arter 3) Fine forekomster av den rødlistede arten håret myrflatbelg. Lokalitet 2 og 3 vurderes til å være prioriterte naturtyper etter DN-håndbok 134. Verdien for begge settes til Lokalt viktig- C.

3.2.2 Fugl og pattedyr

Område 1

Traseen begynner i området Leirpollen som er en stor, skjermet bløtbunnsbukt. På befaringstidspunktet var det knapt nok fugl ute på mudderflatene, og i samtale med lokale ornitologer kommer det frem at det faktisk ikke så mye fugl å se her og de viktigste beiteområdene for vadefugl er lengere inn i fjordsystemet (Oddbjørn Jerijævi pers.medd.). I forbindelse med oljeomlastning i Korsfjorden ble det en fra en av hjelpebåtskipperne rapportert om fugl som trakk inn mot Leirpollen. Kvelden etter ble det derfor på ny gjennomført en ekspedisjon til Leirpollen for å studere fuglelivet. Heller ikke denne gang ble det observert fugl. Områdets betydning er derfor noe uavklart og av føre-var hensyn settes området verdi til middels stort grunnet mulig betydning som hvileområde og beiteområde for vadefugl vår- og høst. Området blir fulgt opp i overvåkningsprogrammet for oljeomlastning og eventuelle funn vil bli rapportert til rette instanser.

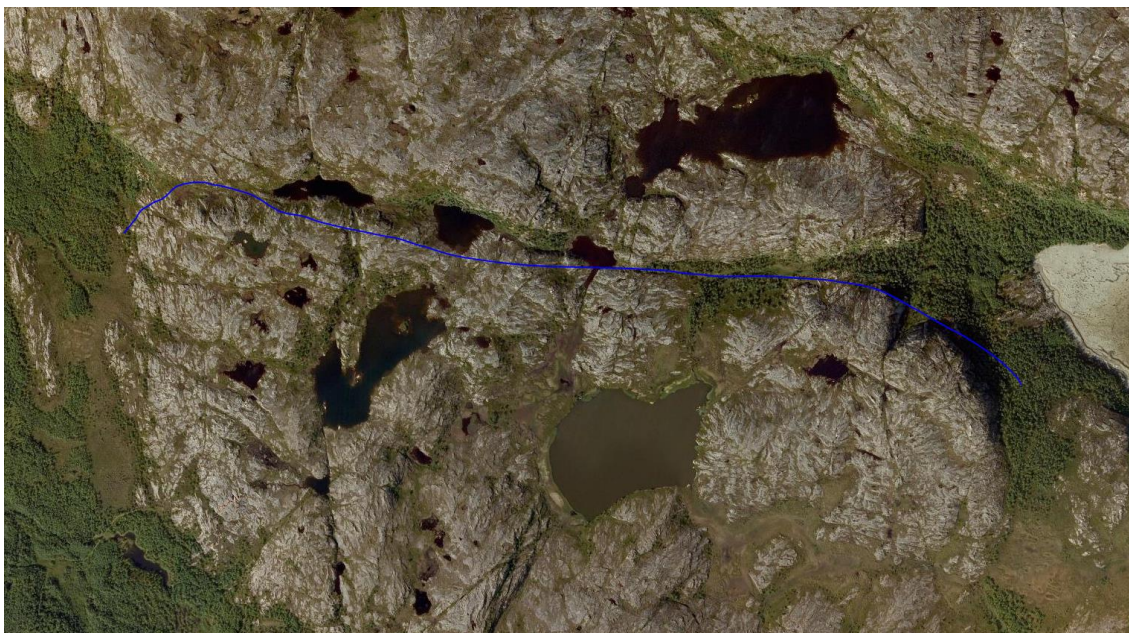
Figur 3-13. Store mudderflater ved Leirpollen.

Inne i den tette bjørkeskogen var det er yrende liv av spurvefugl og tette skogholt som dette med fin skjulvegetasjon og rikt insektliv i tilknytning til bekken er av områdene med størst tetthet av fugl i denne landsdelen. Det var for sent på året til å fange opp noe særlig av artsmangfoldet, men vanlig forekommende arter som blåstrupe, gransanger, løvsanger og granmeis ble registrert. Det blir opplyst om at det er mye rype i hele dette området det skytes en del fugl her under jakta. Det er mindre sannsynlig at dette området skal huse noen spesielt sjeldne eller truede arter, men grunnet den relativt store tettheten av fugl settes verdien av dette området til liten-middels. Som for øvrige delområder skiller ikke tiltaksområdet seg ut som spesielt viktig for pattedyr. Det forekommer trivielle arter som smågnagere, hare og rev i området, men også mer spesielle arter som oter (VU), streifdyr av gaupe (VU) og brunbjørn (EN).

Område 2

Oppe på heia ble det observert fjellvåk rett over traseen. Det er sannsynlig at arten hekker i området, men neppe i selve traseen. Det ble under feltarbeid i 2012 funnet en hekkelokalitet for fjellvåk i fjellsiden over slambanken og det kan hende fuglen hører til her.

I dette området ligger det flere store vann som nok har betydning for fugl. Under befaringen ble det observert sangsvaner på vannene nord for traseen. Denne arten er vanlig forekommende i vannene i området særlig på høsten (Jerijærvi pers.medd.). Flere av vannene har egnede hekkelokaliteter for fugl ute på holmer og i lune bukter med kantvegetasjon.

Figur 14. Traseen over heia vil passere nært på flere vann som har betydning som beite- og hekkeområde for vannfugl. Ny trase grovt angitt i blått. Foto: Norge i bilder.

I NINAs undersøkelser i 2005 fra Høybuktmoen skytefelt var det særlig de store myr-innsjø-kompleksene som ble trukket frem som verdifulle for vannfugl. Av mer rene innsjøer var det kun Tennvatnet som ble trukket frem som lokalt viktig. Vannene her oppe på heia ligger i mindre grad i tilknytning til myrområder, men forekomsten av øyer og flere mindre viker med noe kantvegetasjon gjør at vannene vurderes til å ha en middels stor verdi som beite- og hekkeområde for fugl.

Det finnes for øvrig mye rype i området. Det ble funnet en død kongeørn litt nord for traseen i 2013. Om denne har hekket i området er uvisst. Det ble ellers sett mye heippielerke og steinskvett, men ellers var det lite fugl å se.

For pattedyr vurderes området å være typisk for regionen og uten spesielle funksjonsområder eller verdier. Det ble skutt en brunbjørn (EN) her midt i den foreslåtte traseen i 2010. Dette var en ung streifbjørn som hadde hatt tilhold i området en kort periode (Magne Asheim, SNO pers.medd.).

Figur 3-15. Oppe på heia ble det observert sangsvaner beitende ute på et av vannene. Det ble også observert fjellvåk i lufta her.

Område 3

Inne i den tette bjørkeskogen var det som på andre siden av heia mye spurvefugl. I tillegg får en inn her elva og enkelte myrområder som gir grunnlag for nye habitater og arter. Det er ikke gjennomført taksering av fugl i området, og av føre-var-hensyn settes verdien til middels verdi.

Område 4

Ute i kulturmarka ble det under befaringen ikke observert spesielle kulturtilknyttede fuglearter. Gamnesbukta er ellers kjent for å være et bra beiteområde for sjø- og vanttilknyttet fugl. I forbindelse med miljøovervåkningsprogrammet for oljeomlastning i sjø er det plassert observasjonspunkt for sjøfugl ytterst på Gamneset. Foreløpige studier av sjøfugl har vist at Gamnesbukta er et viktig beiteområde særlig for ærfugl, mens mye måkefugl, blant annet fiskemåke (NT), og storlom (NT) regelmessig blir observert i bukta og i områdene rundt Gamneset. Det ble både i 2012 og 2014 funnet spor tegn etter havørn på Gamneset. Reirplassen er ikke funnet og det er pr. dags dato ikke kjente hekkeplasser for rovfugl i området (Magne Asheim, SNO pers.medd.). For fugl settes verdien av Gamnes bukta til middels og fastlandet til liten til middels. Av havpattedyr er steinkobbe og nise hyppig forekommende.

4 Omfangs- og konsekvensvurdering

4.1 ANLEGGSSFASEN

I anleggsfasen vil det være stor aktivitet i og rundt traseen fra Leirpollen til Gamneset, men sannsynligvis vil det ikke være like mye aktivitet i hvert av delområdene samtidig. Negative konsekvenser er knyttet til støy fra anleggsmaskiner og massetransporter, menneskelig tilstedeværelse og midlertidig beslag av arealer.

I tillegg til at selve veitraseen vil bli ryddet for vegetasjon, jfr. kap. 4.2.1 under, vil man i anleggsfasen også kunne få noe skade på vegetasjonen langs traseen, i forbindelse med etablering av denne. Det samme vil gjelde ved etablering av riggplasser. Det forutsettes at områdene som blir midlertidig beslaglagt istandsettes og ved behov revegeteres med stedegne arter etter at anleggsarbeidet er avsluttet.

Støy og menneskelig tilstedeværelse vil skremme fugl og pattedyr vekk fra de områdene der aktiviteten foregår. Det later ikke til å være spesielle begrensende funksjonsområder i influenssonen til tiltaksområdet, og det er grunn til å tro at dyrene vil kunne overleve i tilgrensende områder. Størst vil trolig omfanget være i de tette bjørkeholtene ved Leirpollen og Gamneset da det er relativt lite av denne typen habitat på Tømmerneset.

Dersom det hekker fugl ved de mange vannene nært traseen over heia mot Gamneset, vil oppstart av anleggsarbeid i perioden fuglene ligger på reiret medføre avbrutt hekking.

Samlet sett vurderes omfanget av negative virkninger i anleggsfasen som *middels til små*, hvis man tar i betraktning både støyens varierende intensitet og rekkevidde til enhver tid, og de antatt opprettelige skadene på vegetasjonen. Sett i sammenheng med naturverdiene knyttet til området vurderes konsekvensene som *middels til små negative*.

4.2 DRIFTSFASEN

4.2.1 *Naturtyper og vegetasjon*

Atkomstveien er 3,2 km lang, og er planlagt med en bredde på 7,5 meter. Etablering av veien innebærer at dette arealet blir beslaglagt, og ryddet for vegetasjon. I tillegg kan vegbyggingen medføre noe mer vidtrekkende konsekvenser da sprengning, masseutskiftninger, grøfting og andre grunnarbeider kan medføre endringer i grunn- og overflatevannstrømmer. Fragmentering av sluttet skog gir i tillegg endret mikroklima og dette sammen med faren for introduksjon av fremmede arter gjør at vegetasjonen som grenser til veier sjeldent fremstår slik den gjorde før utbyggingen. De ulike vegetasjonstypene er svært variable i sårbarhet, og dette reflekteres også for de fire delområdene mellom Leirpollen og Gamneset:

Område 1: I denne frodige og mer artsrike delen av traseen vil inngrepene i noe større grad påvirke vegetasjon. Vegtraseen vil fragmentere den sluttete skogen, og inngrep i grunnen kan medføre endringer i grunn- og overflatevannstrømmer slik at fuktige, frodige partier utenfor selve inngrepet kan bli påvirket. Det er neppe direkte sjeldne eller truede arter i området, men da dette området i relativt stor grad vil endre karakter settes konsekvensen til *middels til liten negativ*.

Område 2: I denne sentrale, høyereliggende delen av veitraseen er vegetasjonen triviell og lite artsrik. Da grunnen hovedsakelig består av berg i dagen og lyng på skinn mark, vil en her neppe få effekter utenom de direkte arealbeslagene. Konsekvensene av inngrepet vurderes til å være *liten negativ*.

Område 3: Situasjonen vil her være den samme som i område en med mye sluttet skog, sig og myrer. I tillegg kommer de åpenbare negative konsekvensene av å krysse elva som renner ut i Gamnesbukta hele to ganger. Med foreliggende teknisk plan vil også området ved den øvre fossen bli berørt med mulig tap av marinøkkelokaliteten. Konsekvensen for dette delområdet vurderes til å være *middels negativt*.

Område 4: De største vegetative verdiene langs traseen fra Leirpollen er knyttet til dette delområdet. Det ble her avgrenset to prioriterte naturtyper i form av naturbeitemarker hvorav det innenfor den ene vokste gode bestander av den rødlista arten myrflatbelg. Det later ikke til at disse verdiene vil bli direkte berørt, men avstanden til anleggsområdet er så kort at det må påvises ekstra aktsomhet i anleggsperioden og finjustering av traseen i detaljeringsfasen (se avbøtende tiltak). Konsekvensene i dette området settes til *liten-middels negativ*, med uaktsomhet i anleggsperioden kan medføre *middels store negative konsekvenser*.

4.2.2 *Fugl og pattedyr*

Konsekvensene for fugl og pattedyr vil i driftsfasen knyttes til barriereeffekter og direkte tap av artenes leveområder samt skremseffekter i influensområdet knyttet til støy fra veien og menneskelig aktivitet.

Effektene av direkte arealtap og barriereeffekter vil primært komme til uttrykk i områder hvor veien går gjennom sluttet skog. En rekke dyrearter foretrekker slike områder da skogen gir behagelig klima, god næringstilgang knyttet til insekter samt skjul mot predatorer. En trafikkert vei vil være støyende, medføre kollisjonsfare og åpner skogen på en måte slik at de naturgitte forutsetningene svekkes. Anleggelsen av veien i delområdene 1 og 3 vil sannsynligvis medføre en reduksjon i antall arter og individer som benytter de berørte områdene. Det er derimot ikke grunn til å tro at tiltaket vil medføre noen større bestandseffekter annet enn helt lokalt, og konsekvensgraden settes følgelig til *liten-middels negativ* i disse områdene. I delområde 2 vil trafikk på veien medføre at

vannene nært veien mister sin betydning som hekke- og beiteområde for fugl. Konsekvensene av dette vurderes til å være middels negative. For delområde 4 vurderes effektene til å være mindre og konsekvensgraden settes til liten negativ. For sjøfugl og annet dyreliv knyttet til sjø- og strandområdene ved Leirpollen og Gamneset, vil konsekvensene av veien være underordnet andre tiltak som vil være en forutsetning for at veien bygges. Det henvises derfor til utredninger for disse tiltakene.

4.3 AVBØTENDE TILTAK

I område 1 anbefales det å legge traseen på høyest akseptable kote, slik at den i størst mulig grad kan gå i overkant av den tette bjørkeskogen ned mot Leirpollen. En slik justering vil forhindre nevneverdig påvirkning på verdiene knyttet til området.

I delområde 3 anbefales det at veien justeres slik at den ikke krysser over elva som renner ned mot Gamneset. På denne måten unngås ødeleggelsen av den øvre fossen og lokaliteten med marinøkkel.

I delområde 4, på vei inn mot Oljeterminalen på Gamneset, bør en forsøke å legge traseen lengst mulig opp mot skogkanten i øst, slik at en unngår inngrep i de artsrike kulturmarkområdene, og får god avstand til lokaliteten med håret myrflatbelg.

5 Kilder og litteratur

5.1 INTERNETT

Artsdatabanken <http://artskart.artsdatabanken.no>

Naturbase <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/>

Berggrunnsgeologidatabasen. www.ngu.no/kart/bg250

Nasjonal løsmassedatabase. www.ngu.no/kart/losmasse

5.2 LITTERATUR

Direktoratet for naturforvaltning. (2007). DN håndbok 13 - Kartlegging av naturtyper - verdsetting av biologisk mangfold. Direktoratet for naturforvaltning.

Forsvarsbygg 2003. BM-rapport nr. 59 (2003). Biologisk mangfold i Høybuktmoen skyte- og øvingsfelt, Sør-Varanger kommune, Finnmark. 34s.

Fremstad, E. (1997). Vegetasjonstyper i Norge. NINA temahefte 12.

Kalas, J. V. (2010). Norsk Rødliste for arter.

Statens vegvesen. (2006). Håndbok 140 - Konsekvensanalyser. Statens vegvesen.

Isdahl, T. (2012). Kartlegging av vegetasjon og naturtyper i område for ny oljeterminal på Gamneset. 23 s.

Isdahl, T. (2012). Kartlegging av vegetasjon og naturtyper i traseer for atkomstvei til KILA. 20 s.

5.3 PERSONLIGE MEDDELELSER

Oddbjørn Jerijærv, Lokal ornitolog

Magne Asheim, Statens naturoppsyn